

Kwaliteitseis 'effecten op ontwikkelingslanden'

Handleiding wat te doen

Inleiding

Deze deelpagina bevat een handleiding voor wat te doen als effecten op ontwikkelingslanden naar verwachting optreden. De handleiding hoort bij vraag 4: zijn beleidsalternatieven of flankerende maatregelen overwogen om negatieve effecten tegen te gaan en positieve effecten te versterken? De handleiding gaat achtereenvolgens in op (1) het inzichtelijk maken van effecten, (2) het inventariseren van mogelijke beleidsalternatieven of flankerende maatregelen, (3) het belang van maatschappelijke consultatie en (4) expertise en informatiebronnen.

1. Inzichtelijk maken van effecten

Treden er effecten op en verwacht je dat deze substantieel zijn, dan is het nodig om deze effecten nader inzichtelijk te maken. Hiervoor geldt het principe van proportionaliteit: de kosten en baten van het inzichtelijk maken van de effecten moeten met elkaar in evenwicht zijn. Dit betekent dat het nut van meer informatie voor het besluitvormingsproces moet opwegen tegen de moeite die het kost om die gegevens boven water te krijgen.

Het inzichtelijk maken van effecten kan op verschillende manieren. Een kwantitatieve analyse is van belang als effecten naar verwachting groot zijn omdat het interpretatieverschillen in de afweging kan voorkomen. Kwantificering kan alleen worden uitgevoerd als de benodigde data beschikbaar is of gemakkelijk kan worden verkregen. Anders kan een kwalitatieve, beschrijvende analyse worden uitgevoerd, bijvoorbeeld op basis van een gedegen literatuurstudie. Vaak is er sprake van een combinatie van beide soorten analyses. Ongeacht het type van analyse is het van belang om een eventuele landen-specifieke context en andere actoren - zoals de EU, internationale (financiële) instellingen of nieuwe donoren zoals China - die daarin mogelijk een rol spelen mee te nemen omdat deze de effecten kunnen beïnvloeden. Daarnaast is het belangrijk om de veronderstellingen die aan de inschattingen ten grondslag liggen helder weer te geven, en de bron van gegevens die gebruikt zijn in de analyses te vermelden zodat de analyses replicerbaar zijn.

2. Inventariseren van mogelijke beleidsalternatieven of flankerende maatregelen

Zijn de positieve en/of negatieve effecten die mogelijk kunnen optreden als gevolg van nieuw beleid, wet- of regelgeving geïnventariseerd, dan is de vervolgstap om na te gaan in hoeverre het voorstel kan worden aangepast om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen (en positieve effecten te vergroten). Een voorbeeld is dat in het voorstel een uitzonderingsclausule voor minst ontwikkelde landen wordt opgenomen om ervoor te zorgen dat zij geen negatieve gevolgen ondervinden. Is er geen alternatieve formulering beschikbaar of mogelijk, dan is het goed om toe te lichten waarom zodat dit in de beleidsafweging duidelijk wordt. Het is dan misschien wel mogelijk om flankerende maatregelen te nemen die negatieve effecten verminderen (en positieve effecten vergroten). Een voorbeeld is dat het beleidsvoorstel wordt aangevuld met een financiële tegemoetkoming zodat geïmpacteerde landen of groepen (gedeeltelijk) worden gecompenseerd voor negatieve effecten. Is dit niet mogelijk, dan is het ook hier belangrijk om toe te lichten waarom.

3. Maatschappelijke consultatie

Het consulteren van het maatschappelijk middenveld helpt bij het creëren van draagvlak voor nieuw beleid-, wet- en regelgeving en het wegnemen van weerstand in de samenleving, zeker als er sprake is van grote (negatieve) effecten. Ook leidt het tot een betere analyse en dus beleidsafweging aangezien maatschappelijke organisaties vaak specialistische en/of lokale kennis in huis hebben.

Voor deze kwaliteitseis kunnen Nederlandse organisaties die zich sterk maken voor ontwikkelingsbelangen worden geconsulteerd. [Partos](#) verenigt meer dan 100 Nederlandse ontwikkelingsorganisaties. Daarnaast is het belangrijk om organisaties in ontwikkelingslanden te raadplegen die zich inzetten voor specifieke achtergestelde en kwetsbare groepen. Welke organisaties dat zijn, is afhankelijk van geaffecteerde landen en groepen (zie ook expertise en informatiebronnen).

4. Expertise en informatiebronnen

Naar gelang de complexiteit van het vraagstuk en dus de analyse, kan het zinvol zijn om een extern bureau in te schakelen voor het inzichtelijk maken van de effecten.

Er zijn in Nederland verschillende instanties die gespecialiseerd zijn in het doorrekenen van effecten van beleid. Internationale directies bij de verschillende Ministeries zijn het beste op de hoogte van gespecialiseerde instanties die je verder kunnen helpen met het inzichtelijk maken van effecten op specifieke beleidsterreinen. Op de website van de Rijksoverheid vind je algemene informatie over hoe Nederlandse kennisinstellingen meewerken aan onderzoek naar hulp en handel en investeringen in ontwikkelingslanden, met een doorklikmogelijkheid naar pagina's over de kennisplatforms en topconsortia voor kennis en innovatie. Deze pagina's bevatten doorverwijzingen naar kennisinstellingen, databronnen en studies per sector of thema.

Mochten effecten met name optreden in één of enkele landen, dan is het nuttig om contact te zoeken met de relevante ambassade(s). Zie [hier](#) voor een overzicht van de Nederlandse ambassades, consulaten en overige vertegenwoordigingen in het buitenland. Zij hebben kennis van de lokale context en kunnen je in contact brengen met lokale experts en instanties.

De handleiding van de Europese Commissie voor het nagaan van effecten van beleidsvoorstellen op ontwikkelingslanden ([tool 34](#) van de *Better Regulation Toolbox*) bevat nuttige Europese en/of internationale achtergrondinformatie en databronnen. De handleiding van de Europese Commissie over analytische modellen en methoden ([tool 26](#)) bevat een goed overzicht van de verschillende instrumenten die kunnen worden ingezet om effecten door te rekenen.